

40 éves

a Hercegekúti Gyöngyszem
Német Nemzetiségi Óvoda

2013

40 éves

a Hercegkúti Gyöngyszem

Német Nemzetiségi Óvodánk

Trautsondorf mai néven **Hercegkút községe** 1750-ben Németország területéről a Fekete-erdő és a Bódeni-tó vidékéről betelepült lakosok alapították. A történelmi események negatív hatása miatt, a német (sváb) nyelvet már csak a nagyon idősök beszélik. Szerencsére a sváb azonosságtudat, a vallási szokások, hagyományok, a jeles ünnepek fenn maradtak és mai is élnek közösségünkben és az óvodai életben is jelen vannak.

„A múlton nyugszik a jelen, s ezen a jövődő”

(Széchenyi)

2013-ban mikor óvodánk 40 éves jubileumát ünnepeljük fontos, hogy történelmi áttekintéssel „visszautazzunk” a múltba. Az óvoda intézményesített formáját megelőzően községünkben, időszakos ún. nyári óvodák működtek.

A gyerekek az iskola épületében kaptak helyet, szalmazsákon aludtak, az ennivalót otthonról vitték magukkal.

Kis dalokat, verseket tanultak, ünnepségeken műsorokkal szerepeltek.

1960-ban községünkben is megalakult a termelő szövetkezet, egyre több nő, anya is dolgozni kezdett. Egyre inkább szükségessé vált a gyermekek felügyelete, megőrzése.

1973-ban megépült jelenlegi intézményesített óvodánk, az általános iskola folytatásaként, egy csoportszobával és egy főzőkonyhával. Az egy csoportos óvodában 35 különböző életkorú kisgyermek járt.

Lengyel Béláné (Ilike óvónéni), egy dajkával és egy szakácsnővel kezdte meg az óvoda működtetését. A szerény berendezés ellenére a barátságos légkörben a gyermekek jól érezték magukat és a helyet második otthonuknak tekintették.

Az **1973-83 közötti időszak** alatti óvodai életről a Hercegkúti Hírek 2003. novemberi számában megjelent, Rák Józsefné Naár Etelkának, Lengyel Béláné óvodavezetővel készített riportja ad hiteles betekintést.

-Milyenek voltak akkor a kisgyermek és a szülők?

Hogyan viszonyultak az óvodához és az óvónőhöz?

A gyerekek az időmben is „gyerekek” voltak, szeretetre, törődésre vágyó, érdeklődők, olykor szertelenek, szófogadatlanok. Ezeket a tulajdonságokat kellett összehangolni, egyensúlyba hozni, ami bizony nem mindig sikerült a magas létszám, a hosszú nyitva tartás (7-16) miatt, a felnőtt szakember hiányát is beleértve. A szülők nagyon sokat segítettek minden óvodai munkában, szemléltető eszközök, játékok, babaruhák, felszerelések készítésében. Társadalmi munkában készült el az óvoda udvarának körülkerítése, az udvari homokozó, tornaszerek és minden egyéb szükséges eszköz. A falu legöregebb embere is szívesen vállalta évről-évre a Mikulás szerepét az óvodában. Tökéletessé tette őt erre a szerepre hajlott kora, roskatag járása, idős remegő hangja, mai is őrzöm -s gondolom többen- a róla készült Mikulás képeket.

A **70-es években** a „Nevelőmunka az óvodában” c. kézikönyv alapján dolgoztunk. Ennek segítségével állítottuk össze havonként az ütemtervet, az életkori sajátosságok figyelembe vételével. Nagy hangsúlyt kapott az iskolára való előkészítés, a gyermek képességeinek fejlesztése, az oktató-nevelő munka keretein belül, játékos formában.

- Azokban az időkben átlagosan hány gyerek járt az óvodába?

- Az óvoda 25 férőhelyes volt, de a felvétel örök vita tárgyát képezte. A létszám folyamatosan változott, volt 30-35-40, sőt egy alkalommal 40 fölé is emelkedett. Egy ilyen zsúfolt időszak idején egy nagymama hetenként jött 3 év alatti kislány unokájával, hogy vegyük fel, mert a mama dolgozik, és ő nem bír meg vele otthon. Rendszeresen elutasítottuk, amibe ő nem akart belenyugodni. Egyik alkalommal akkor jött, amikor egyedül voltam, a dajka szabadságon volt. Egy fontos telefont kellett elintéznem, ezért megkértem vigyázzon a gyerekekre, amíg visszajövök. Mikor visszamentem a gyerekek tombolva rohángáltak,

teljes káosz és hangzavar uralkodott. A nagymama ide-oda futkosott a gyermekek közt, kiabálva próbálta őket fegyelmezni, eredménytelenül. Mikor meglátott, fejét fogva kérdezte: „Óvó néni, hogy lehet ezt bírni?”

Nem sürgette többet a felvételt.

Milyen volt a kapcsolat a fenntartó községi tanács és az óvoda között, a felügyeleti szervek hogyan értékelték az óvoda munkáját?

Az óvoda és a községi tanács között jó volt a kapcsolat. A költségvetést- melyből az óvoda gazdálkodott- én készítettem el. A beütemezett összeget elkölthettük, más kérdés, hogy ez gyakran igen szűkös- sen fedezte a szükségleteket. A község vezetői figyelemmel kísérték az óvoda munkáját, a tanácsi beszámolóiban pozitívan értékelték. A felügyeleti munka rendszeres volt a 70-es években, ez időnként több napos is lehetett. A vizsgálódás kiterjedt a gyermekekkel való foglalkozásra, óvodai adminisztrációra és sok egyéb mindenre. A látogatási jegyzőkönyvekben elismerően nyilatkoztak az óvodánkban folyó munkáról. Több alkalommal volt nálunk tapasztalatcsere, nevelőtestületi vita, sőt felügyelőknak tartott értekezlet is. Ezeknek a rendezvényeknek az előkészítése, lebonyolítása sok munkát, gondosságot igényelt, mivel általában 25-30 óvónő vett rajta részt, s ellátásukról is gondoskodni kellett. Túlzás nélkül állíthatom, szívesen jöttek óvodánkba, és mint visszatérők állították, mindig tanultak valami újat. A járási megyei feletteseim úgy érzem megfelelően értékelték munkámat, rendszeresen jutalmazták azt. Talán a Hercegkúton végzett nehéz, sokrétű munkavégzés is hozzájárult ahhoz, hogy 1977-ben megkaptam „Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója” címet. Az elismerés mindig jól eső érzés, de nem a jutalom reménye miatt végeztük jól a munkánkat, a hajtóerő inkább a gyermekszeretet, a kötelességtudat volt.

Bennem a mai napig elevenen él néhány emlék azokból az időkből, amikor óvodás voltam. Emlékszem, hogy óvó néni többször hegedült nekünk, még most is fel tudom eleveníteni a bábjáték történetét, amit nagyon szerettünk, visszaemlékszem a sétákra, a délutáni alvás előtti mesékre, stb... Ezek kedves kis emlékek, bizonyára Ilike néni is őriz néhány emlékezetes történetet, ami a hercegkúti kisóvodásokhoz kötődik.

Felidézne-e ezek közül az olvasóknak néhányat?

A gyermekek gyakran szereztek nekünk is derűs perceket jó bemon-dásaikkal, itt-ott felcsipegetett, humoros, olykor félreértett történe-teikkel. Hosszasan lehetne sorolni ezeket, de úgy érzem, a visszaemlé-kezés így már túl hosszúra sikeredett. Két kis epizódot elevenítek fel mely, úgy érzem leginkább, tükrözi a korosztály naivitását. A nagycso-portosokkal egy elpusztult kanári eltemetésével foglalkoztunk, minden ők rendeztek el, már az általuk szedett virágokat rendezték, mikor néhány percre behívtak. Mire visszamentem a gyerekek egymás mel-lett térdepelve hangosan mondták a „Miatyánkot”. Ma is előttem, van a buzgó imádkozó kis csapat, s talán van, aki még szintén visszaemlék-szik e régi történetre. Karácsony előtt néhány nappal egy kisfiú ott-hon együtt díszítette a szülőkkel a fenyőfát, s egyszer csak azt monda: „Nem mondom el óvó néninek, hogy mi díszítjük a karácsonyfát, mert ő azt hiszi, hogy a Jézuska hozza”.

1983-ban Lengyel Béláné vezető óvónő nyugdíjba vonult. Ezt követően még 4 évig az óvoda egy csoporttal működött.

1987-ben az óvoda új csoporttal bővült, kaptunk egy iskolai tantermet, szép új óvodai bútorokkal berendezve. Így a gyermekek koruknak meg-felelően kerültek elosztásra:

Az egyikbe a kiscsoportosok, a másikba a középső-nagycsoportosok jártak. Ekkor már 4 diplomás óvónő és 2 dajka volt alkalmazásban. A gyermekközpontú, derűs légkörű óvoda minden 3. életévét betöltött gyermeket fogadni tudta: A kicsik 22-en, a középső-nagyok 30-an vol-tak.

1987 szeptemberében szülői kezdeményezés alapján óvodánkban be-vezetésre került a német nyelvoktatás. A szülők, nevelők az óvodai nevelésben látták a német nemzetiségi nyelv átörökítésének lehetősé-gét, a hagyományok megőrzését. Kezdetben Beke Kálmánné Magdi ta-nító néni tartott heti két alkalommal német nyelvű foglalkozást, amit a későbbiekben már az óvónők vettek át.

1998-ban nevelőtestületünk kidolgozta Helyi Óvodai Nevelési Prog-ramját, melynek legfőbb sajátossága a kétnyelvű nemzetiségi óvodai

nevelés. Jelenleg is legfontosabb célkitűzésünk a német nemzetiség nyelvének, kultúrájának, hagyományainak megismertetése, éltetése és átadása a jövő nemzedék számára.

1998 decemberében Benda Judit általános iskola akkori igazgatójával közösen hoztuk létre a Hercegkút Gyermekeiért Alapítványt. Alapítványunk célja: közérdekű, óvodás és iskoláskorú gyermekek oktatásának és nevelésének fejlesztése, valamint ezen intézményének működésének elősegítése.

1999. Szeptember 1-től óvodánk gyermeklétszám csökkenése miatt egy csoporttal működött tovább. A továbbiakban 3 óvónő és egy takarítónő biztosította a színvonalas óvodai nevelést. A csökkenőben lévő finanszírozás ellenére a fenntartó biztosította az alapellátáshoz szükséges anyagi forrást. Nevelőtestületünk pályázat útján próbált kiegészítő támogatásokhoz hozzájutni. A pályázati keretből sikerült bővíteni a csoportszoba berendezéseit, trapéz asztalokkal, székekkel, játzó bútorokkal.

2004-ben régi vágyam vált valóra azzal, hogy óvodásaink nemzetiségi fellépő ruhákkal gazdagodtak, amit szívesen viselnek a különböző rendezvényeinken.

2010-ben az önkormányzat sikeres pályázatának köszönhetően az iskola-óvoda műemlék jellegű épülete külsejében teljesen megújult.

Napjainkban ismét megnövekedett az óvodai gyermeklétszám, és igény jelentkezett a 3 év alatti kisgyermekek napközbeni ellátására is. A 2010-11-es nevelési évben egységes óvoda -bölcsőde csoportot hoztunk létre. A törvényi előírásoknak megfelelően összesen 20 gyermeket lehet ebbe a csoportba felvenni: ebből 5 fő 2. életévét betöltött és 15 fő óvodás korú gyermek lehet. A bölcsődei játszótér kialakításával sikerült ideális körülményeket biztosítani a tipegők számára, ami az önkormányzat és a **Hercegkút Gyermekeiért Alapítvány** anyagi támogatásával valósult meg. Célunk, hogy a kisgyermekek testi, lelki szükségleteit kielégítsük, optimális fejlődésüket biztosítsuk. Bölcsődénkben, óvodánkban a környező településekről is szívesen hoznak gyermekeket. Bizonyára a vonzó természeti környezet, az alacsonyabb gyermeklétszám, a német nyelvtanulás lehetősége és nem utolsósorban az óvodai dolgozók lelkiismeretes munkájának köszönhetően.

Óvodai programunkban kiemelt szerepet kap az évszakokhoz, ünnepekhez, nemzetiségi hagyományokhoz kapcsolódó tevékenységformák gondos megszervezése. Felidézzük, hogy a múltban hogyan ünnepeltek az emberek, valamint az ünnepekhez kapcsolódó német dalokkal, versekkel is megismerkednek a gyerekek. Hagyományos ünnepeink közül néhányat említenék: nagyon szeretik a gyerekek a farsangot, amikor mindenki jelmezbe bújjik és az egész nap a szórakozásé. Sokféle programot szervezünk, különböző ügyességi vetélkedőt, kérdés-felelet játékokat, műsort adunk elő, szól a zene, ropjuk a táncot, és közben jól esik a finom farsangi fánk. Minden gyermek boldogan várja, hogy társaival és az óvó nénikkel megünnepelhesse a születés vagy névnapját. A lámpás felvonulás, Mikulás várás, karácsonyi Betlehemes mind megannyi örömteli gazdag tartalommal bíró, pozitív élményt adó esemény.

Az óvoda fennállásnak **40 éves évfordulója** kivételes ünneplésre adott alkalmat, a gyermekekkel együtt „emlékfát” ültettünk az óvoda udvarán. Szeretnénk elérni a sokszínű, változatos tevékenykedtetéssel a gyermeki képességfejlesztést, a teljes személyiség fejlesztést és a tehetségek kibontakozását. Az egyénre szabott differenciált fejlesztés eredményeként a gyermekek elérik az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Goethe erről így fogalmaz:

„A legtöbb, amit gyermekeinknek adhatunk gyökerek és szárnyak.”

A fent említett nevelési célok feladatok megvalósítását csak a családokkal együtt gondolkodva, együttműködve tudjuk elérni. Munkatársainkkal együtt igyekszünk szeretettel, áldozatkészséggel a gyermekek biztonságáért, ismereteik gazdagodásáért, önfeledt játékukért minden tőlünk telhetőt megtenni. Azt szeretnénk, hogy a gyermekek ezek után is szívesen járjanak óvodába, azt, ha boldog lenne gyermekkoruk és mindig szívesen emlékeznének vissza egykori óvodájukra:

Nevelés filozófiánkat **Kodály Zoltán** gondolatai is megerősítik:

„Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud

Játékot, zenét, örömet. De, hogy mit fogad el: bízzuk rá.

Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”

A fénykép 74-ben készült az első óvodásokról. Egy Anyák-napi ünnepségen, melyhez egy anekdota is fűződik: A gyerekek már a műsor előtt megkapták a perecét, de mire a verselésre került a sor G. Mónika már megette a perecét.

Ez a kép egy Mikulás ünnepségen lett megörökítve, a falu egyik idős embere Hoffmann József a Mikulás. Jobb oldalán dajka néni Rák Antalné (Annuska néni) bal oldalán, pedig a vezető óvónő Lengyel Béláné (Ilike néni) áll. Balról-jobbra haladva: Kákóczy Csilla, Espák Márton, Frikker Friderika, Hoffmann Ágota, Majoros Zoltán, Rák Gergely, Májer Attila, Hajnal Alíz

Sötétedéskor gyerekek, felnőttek a falu főutcáján vonulnak fel német dalokat énekelve, felelevenítve a Márton-napi német hagyományt. A kapuban álló helyi lakosok édességgel kínálják a résztvevőket.

Az ajándékokat osztó Mikulás megérkezett az óvodába, a gyerekek dallal és verssel köszöntik

Mai farsang mesehősei elevenednek meg képünkön. Super Man, Pókember, Bell, Tündérek, Hercegnők.

A 12 óvodás gyermek jól mutat az egyenruha. Ballagási ünnep keretében búcsúznak a játszótársaiktól, és az óvoda dolgozóitól.

Az iskolába készülő gyerekek „Schultüte”-t kapnak ajándékba. A papírtölcséreket édességgel, apró ajándékokkal töltik meg az óvó nénik.

Elsétálunk a gesztenyesorra ahol mindenféle falevelet és terméseket gyűjthettek a gyerekek.

Kedvelt kiránduló helyünk a Makkoshotycai Mélyvölgy. Az óvoda több alkalommal szervezett ide családi kirándulást.

A régi óvoda udvaron vasból készült mászóókák, libikókák, hinták, csúszda kerültek elhelyezésre.

A jelenlegi Egységes óvoda-bölcsőde csoport . A térelválasztó a kisgyermekek számára kialakított helyet jelöli, ahol a kicsik zavartalanul játszhatnak.

1991/92-ben készült a kép az óvoda dolgozóiról és a gyerekekről.

Óvodások létszám adatai
1973év-től- 2013év-ig

ÉVFOLYAM	Óvodai létszám
1973/74	35fő
1974/75	35 fő
1975/76	35 fő
1976/77	31 fő
1977/78	31 fő
1978/79	29 fő
1979/80	32 fő
1980/81	32 fő
1981/82	36 fő
1982/83	34 fő
1983/84	34 fő
1984/85	34 fő
1985/86	42 fő
1986/87	35 fő
1987/88	30fő, 22fő
1988/89	25 fő, 21 fő
1989/90	26 fő, 23 fő
1990/91	22 fő, 19 fő

ÉVFOLYAM	Óvodai létszám
1991/92	19 fő, 18 fő
1992/93	18 fő, 17 fő
1993/94	18 fő, 15 fő
1994,95	18 fő, 18 fő
1995/96	21 fő, 21 fő
1996/97	21 fő, 22 fő
1997/98	15 fő, 20 fő
1998/99	15 fő, 15 fő
1999/2000	29 fő
2000/2001	30 fő
2001/2002	25 fő
2002/2003	17 fő
2003/2004	23 fő
2004/2005	24 fő
2005/2006	25 fő
2006/2007	26 fő
2007/2008	27 fő
2008/2009	25 fő
2009/2010	33 fő
2010/2011	40 fő
2011/2012	23 fő, 20 fő
2012/2013	25 fő, 20 fő

Gyerekszáj

Petra születésnapjára új szoknyát kap boldogan mutogatja mindenkinek. „De szeretnék én is egy ilyen szoknyát”- dicsérem. Petra megsajnál és megvigasztal: „Ne búsulj, ha kinövöm neked adom. Jó?”

Tízórára grízt kaptak a gyerekek. „Mi az a gombóc ott neked?” -kérdezi Viktor. „Hát nem látod, összegöndörödött a gríz a tányéromban.” -felelte Peti

Fociztak a gyerekek az udvaron. Óvó néni megkérdezte: „Te miért nem focizol a többiekkel?” Válaszolta a gyerek: „Nem szeretek focizni, én sportriporter leszek”- és valóban felnőtt korában hobbiként játékevezetést is vállalt.

Egyik gyerek naposi megbízatása során alacsony termete miatt nem érte el az asztalt, de mindenképpen teljesíteni akarta a feladatát. Így négykézlábra helyezkedett az asztal tetején és úgy terített meg.

A gyerekek beszélgettek arról, hogy mi a szerelem. „Én tudom mi az” -mondta Ingrid. „Az, aki a kazánt szereli!”

„Hol dolgozik a Nagymamád?” -kérdezte a gondozó néni.

„ A pataki várban”- Válaszolta a gyerek.

„ A várban?”

Gyerek: „Igen, a Rákóczi Ferencel.”

Gyermek: „Óvó néni tegnap volt a születésnapom!”

Óvónő: „Hány éves vagy?”

81.-válaszolta a gyerek.

-„Mivel foglalkozik Édesanyád?”- kérdezte óvó néni.

-„Velem” -mondta a gyerek.

„Miért sírsz kislányom?” -kérdezte Mónika néni.

„Mert nem fér a számba!” -egy nagy kiflit tartott a kezében.

Reméljük, hogy ezzel a kiadvánnyal rövid történeti áttekintéssel sikerült bemutatni Hercegkút egykori és jelenlegi óvodáját. Bízunk benne, hogy óvodánk továbbra is értékeit képviselve vonzó marad, meg tud felelni a szakmai kihívásoknak, de mindenekelőtt a gyermekek igényeit szolgálja. Köszönetünket fejezzük ki az Önkormányzatnak, Rák József polgármester Úrnak, anyagi erkölcsi támogatását. Továbbá mindazoknak, akik értékes gondolataikkal, munkájukkal hozzájárultak a kiadvány megjelenéséhez.

Matisz Gyuláné

Megbízott óvodavezető

Óvodapedagógusok voltak:

Lengyel Béláné
Matisz Gyuláné
Hoffmann Ildikó
Zsófi Józsefné
Nagy Ilona
Fráterné Majoros Éva
Joósné Naár Erika
Naár Gáborné
Götné Frikker Mária
Baranyiné Juhász Éva
Rajz Mária
Braunné Kovács Erika
Hutka Ágnes
Matiszné Boós Edina

A pedagógiai munkát segítették:

Kerchner Istvánné
Rák Antalné
Hutka Istvánné
Boós Ferencné
Fischinger Józsefné
Tóthné Kántor Ildikó
Frikkerné Götz Mónika
Mudróczkiné Rátkai Zsuzsanna

Jelenlegi óvodapedagógusok:

Matisz Gyuláné
Stumpf Imréné
Göttliné Hutka Ágnes
Naár Tímea

Pedagógiai munkát segítők:

Frikkerné Götz Mónika
Bányai Jánosné

Tisztelt Olvasó!

A 40 éves hercegekúti Óvoda fenntartója, Hercegekút Község Önkormányzata nevében köszöntöm Önöket.

Az emberiség történetében nem nagy idő 40 év, de a 263 éves településünk és egy intézmény életében jelentős eseményként tarthatjuk számon.

Kiváló döntést hoztak a település akkori vezetői, amikor a kor igényeinek megfelelő óvoda építésében gondolkodtak 1971-ben. A Megyei Tanács, a Remény MGT SZ és Hercegekút község saját anyagi és emberi erőforrásait összpontosítva hozta létre 1973. évben az óvodát.

Nagy szükség és igény volt erre az intézményre, melyet az is bizonyított, hogy megnyitása után néhány hónappal a 25 férőhelyes intézményben 35 gyermekről gondoskodott egy óvónő, egy dajka és egy szakácsnő.

Az intézmény az elmúlt négy évtizede alatt folyamatosan betöltötte azt a szerepet, amit alapítói szántak neki, amiért létrehozták. Sok, ma már felnőtt ember idézheti fel a hercegekúti óvoda falai között megélt szép emlékeket, a gondtalan, sok-sok játékkal eltöltött éveket.

Az óvodában folyó oktató-nevelő munka az óvodapedagógusok áldozatos munkájának köszönhetően mindvégig méltó volt Hercegekút nevéhez.

Kívánom, hogy még sokszor 40 évig működhessen a község lakóinak meglegedésére és a gyermekek örömeire a most jubiláló intézmény.

Rák József

Hercegekút Község polgármestere

